

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

05.03.2025. Nr. 6-1/167

Valmieras novada pašvaldībai
pasts@valmierasnovads.lv

Par pašvaldības līdzfinansējumu privātajām izglītības iestādēm

Tiesībsargs ir saņēmis privātās izglītības iestādes “Universum mūzikas un mākslas vidusskola” (turpmāk – Universum) iesniegumu par Valmieras novada pašvaldības rīcību, atsakot piešķirt atbalstu izglītojamiem, kuri uzņemti pamatzglītības programmā ar izglītības apguvi tālmācības formā. Universum pašvaldības rīcība šķiet neizprotama situācijā, kad šādu atbalstu Universum izglītojamie saņēmuši kopš 2018./2019. mācību gada, bet 2024./2025. mācību gada sākumā pašvaldība sākusi iebilst par atbalsta piešķiršanu izglītojamiem, kas mācās tālmācības formā. Proti, rēķini par 2024. gada oktobri un novembri apmaksāti, par septembri – daļēji, savukārt par decembri un 2025. gada janvāri tālmācības formas izglītojamiem vairs netiekot piešķirts atbalsts. Universum uzsver, ka atbalsta piešķiršanas procesa gaita notiek bez privātās izglītības iestādes iesaistes, jo pēc būtības atbalsta saņēmēji nav privātā izglītības iestāde, bet gan izglītojamā vecāki. To apstiprina arī tīmekļvietnē <https://latvija.gov.lv/Services/12526> pieejamā informācija, ka pašvaldības atbalsts tiek aprēķināts no brīža, kad bērna likumīgais pārstāvis pašvaldībā iesniedzis iesniegumu.

[1] Atbilstoši 2024. gada 25. aprīļa Valmieras novada pašvaldības domes saistošo noteikumu Nr. 127 “Kārtība, kādā Valmieras novada pašvaldība sedz vispārējās izglītības programmas īstenošanas izmaksas privātās vispārīzglītojošās izglītības iestādēs” 3. punktam pašvaldības atbalstu piešķir par izglītojamo, ja izglītojamā un vismaz viena no viņa likumiskajiem pārstāvjiem dzīvesvieta ir deklarēta Valmieras novada administratīvajā teritorijā. Vērtējot iepriekš spēkā esošās saistošo noteikumu redakcijas, kas attiecas uz kārtību, kādā Valmieras novada pašvaldība sedz vispārējās izglītības programmas īstenošanas izmaksas privātās vispārīzglītojošās izglītības iestādēs, secināms, ka izglītības apguves forma ir noteikta klātienē. Neskatoties uz to līdz šim pašvaldība

sniegusi atbalstu arī tālmācības izglītības formā esošajiem izglītojamajiem, kas radījis tiesisko palāvību ne vien Universum, bet galvenokārt vecākiem.

[2] Saskaņā ar Izglītības likuma 57. panta 1. punktu vecākiem (personām, kas realizē aizgādību) ir tiesības izvēlēties izglītības iestādi, kurā bērns iegūst izglītību. Vecāki ir galvenās personas, kas atbildīgas par bērna audzināšanu un attīstību. Viņu galvenais pienākums ir gādāt par bērna interesēm.¹

Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 13. panta trešā daļa noteic: „Šā pakta dalībvalstis apņemas cienīt vecāku un attiecīgos gadījumos likumīgo aizbildņu brīvību izvēlēties saviem bērniem ne vien valsts varas orgānu dibinātās skolas, bet arī citas skolas, kas atbilst tam izglītības prasību minimumam, kādu var noteikt vai apstiprināt valsts, un brīvību nodrošināt savu bērnu reliģisko un tikumisko audzināšanu saskaņā ar savu pārlicību.”

Tiesībsarga ieskatā vecāki ir tās personas, kuras vislabāk var izvērtēt sava bērna vajadzības. Ja vecāki uzskata, ka bērna vislabākajās interesēs ir iegūt izglītību privātskolā konkrētā izglītības ieguves formā, nav pamata apšaubīt vecāku izvēles atbilstību bērna interesēm.

Ja vecāki ir izvēlējušies privāto izglītības iestādi, bērna dzīvesvietas pašvaldībai esošajā situācijā normatīvajā aktā ir noteikts pienākums slēgt līgumu par piedalīšanos privātās izglītības iestādes finansēšanā. Proti, ņemot vērā, ka SIA “Izglītības un attīstības centrs Universum” kā privātās izglītības iestādes “Universum mūzikas un mākslas vidusskola” dibinātājs ir reģistrēts kā sociālais uzņēmums², atbilstoši Izglītības likuma 17. panta trešās daļas 27.¹ punktam, pašvaldība, lai nodrošinātu iespēju apmeklēt izglītības iestādi pēc brīvas izvēles bērnam, kura dzīvesvieta deklarēta pašvaldības administratīvajā teritorijā, bet kurš apgūst vispārējās pamatizglītības programmu akreditētā privātā izglītības iestādē dzīvesvietas administratīvajā teritorijā vai ārpus tās, atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai kārtībai slēdz līgumu par piedalīšanos attiecīgās privātās izglītības iestādes uzturēšanas izdevumu finansēšanā, ja šis privātais pakalpojuma sniedzējs ir sabiedriskā labuma organizācija vai sociālais uzņēmums, kura mācību procesā vismaz 10 procenti iesaistīto izglītojamo ir no sociālām mērķa grupām, kuras nosaka Ministru kabinets un kuru mācību maksu sedz attiecīgā izglītības iestāde.

¹ ANO Bērnu tiesību konvencijas 18. pants.

² [Sociālo uzņēmumu reģistrs | Labklājības ministrijas tīmekļvietne](#) ; [SIA “Izglītības un attīstības centrs Universum” | Sociālo uzņēmumu katalogs](#)

[3] Saskaņā ar Izglītības likuma 8. panta otrajā daļā noteikto izglītības iestāde ir tiesīga īstenot izglītības programmu apguvi klātienē, neklātienē, kā arī tālmācības formā. **Nemot vērā minēto pašvaldībai nav tiesiska pamata noteikt atbalstu tikai vienai no izglītības ieguves formām – izglītībai klātienē, kas pastāv līdzās citām izglītības ieguves formām. Pašvaldībai ir jāīsteno vienlīdzīga attieksme pret visiem izglītojamajiem neatkarīgi no izglītības ieguves formas.** Tāpat pašvaldībai savā darbībā ievēro labas pārvaldības princips, kas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses. Labas pārvaldības princips cita starpā prasa pretimnākošu un cieņpilnu valsts vai pašvaldības iestādes attieksmi pret privātpersonu, kas ietver ne vien iestādes pienākumu rīkoties atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, bet arī pastāvīgi uzlabot personai sniegto pakalpojumu kvalitāti, ievērojot, ka valsts pārvalde kalpo iedzīvotājiem. Labas pārvaldības princips piemērojams tiesību normu iztulkošanai, likuma „robu” aizpildīšanai, tiesību normas labošanai.

[4] Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto Tiesībsarga biroja kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, un Tiesībsarga likuma 13.panta 11.punktu, aicinām Valmieras novada pašvaldību izdarīt grozījumus 2024. gada 25. aprīļa Valmieras novada pašvaldības domes saistošajos noteikumos Nr. 127 “Kārtība, kādā Valmieras novada pašvaldība sedz vispārējās izglītības programmas īstenošanas izmaksas privātās vispārīzglītojošās izglītības iestādēs” un izslēgt vārdus “klātienē forma”, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi pret visiem izglītojamajiem, kuru dzīvesvieta deklarēta Valmieras novada administratīvajā teritorijā un kuri iegūst obligāto pamatizglītību privātajās izglītības iestādēs.

Par pieņemtajiem lēmumiem lūdzam informēt tiesībsargu līdz 21.03.2025.

Ar cieņu
tiesībsargs

J. Jansons